

odražavaju slikarstvo romantizma u Dalmaciji. Osobito se ističu neposredni i spontani autoportret, portreti roditelja, braće (portret brata Lovre iz 1839) i sestre. Sred. stoljeća portreti postupno gube dominantnu romantičnu notu i približavaju se realističnim težnjama. U drugoj se fazi ističu portret zapovjednika splitske Narodne garde Antuna Bassa (1849), te portreti Marina Šperca, slikarovih sinovaca Alberta i Marina Pavlovića, Dujma i Ane Karaman (1865), Petra Grisogona, Antuna Jeličića i dr. Slike sa sakralnom i pov. tematikom te žanr-prizori znatno su slabiji od portreta, a u nekim su slučajevima očite kopije. Radovi mu se nalaze u Galeriji umjetnina i Muzeju grada Splita, Modernoj galeriji u Zagrebu, a najvećim dijelom u privatnome vlasništvu u Splitu.

LIT.: K. Prijatelj, Juraj Pavlović, Split 1962. — Isti, Slikarstvo u Dalmaciji 1784–1884, Split 1989. K. Plj.

PAVLOVIĆ, Zoran, grafički oblikovatelj (Subotica, 14. II. 1941). Studirao arhitekturu i filmsku montažu u Zagrebu. Grafičkim se oblikovanjem bavi od 1965. Bio je umjetnički direktor magazina »Start« 1973–75, potom vodi Studio za grafički dizajn Centra društvenih djelatnosti u Zagrebu (Studio CDD), a od 1980. odjel grafičkog oblikovanja izdavačke djelatnosti Grafičkoga zavoda Hrvatske. Grafički je opremio velik broj knjiga, kalendara i propagandnoga materijala. Karikature objavljivao u časopisima »Kerempuh« i »Paradoks«, te ih izlagao u Zagrebu (1965, 1966, 1967). Ž. Kć.

PAVLOVIĆI, obitelj graditelja i kamenara podrijetlom iz Korčule. Graditelji i klesari toga prezimena spominju se često u dokumentima Korčule, Dubrovnika i Kotora u XVI–XVIII. st., ali nije sigurno da svi pripadaju istomu rodu.

Marko Milić Pavlović zidao je 1514. na općinskim gradnjama u Korčuli. God. 1518. dovršio je arkade Divone u Dubrovniku, a 1525. gradi kapelu Sv. Roka u sastavu korčulanske katedrale kao njezin četvrti brod. Zajedno s Markom i Nikolom Karličem zida tijekom trećega desetljeća XVI. st. zvonik hvarske katedrale, a 1532. zapisan je kao mrtav. — U Dubrovniku i Kotoru djeluju mnogobrojni kamenari Pavlovići: u prvoj pol. XVI. st. *Nikola, Frano, Nikola Antunov, Frano i Andrija*, te *Marko Pavlović*, koji je 1533. izradio kamin, umivaonike i kanale za Kabužičev ljetnikovac na Šipanu, a 1540. zajedno s *Krstom Pavlovićem* kamenu ogradu u dvorištu dominikanskoga samostana; *Mato Pavlović* je s *Ivanom Pavlovićem* i drugim klesarima izrađivao dijelove za renesansnu palaču Skočibuha 1552; *Ivan* i *Vicko Pavlović* isporučuju 1553. kamenu građu na Krk; *Pavao Pavlović* popravljja s Franjom Karličem svod romaničke katedrale u Kotoru, 1581; *Kristo* i *Antun Pavlović* su 1664–65. zajedno s A. Ismaelijem sazidali pilastre i presvodili župnu crkvu u Blatu na Korčuli.

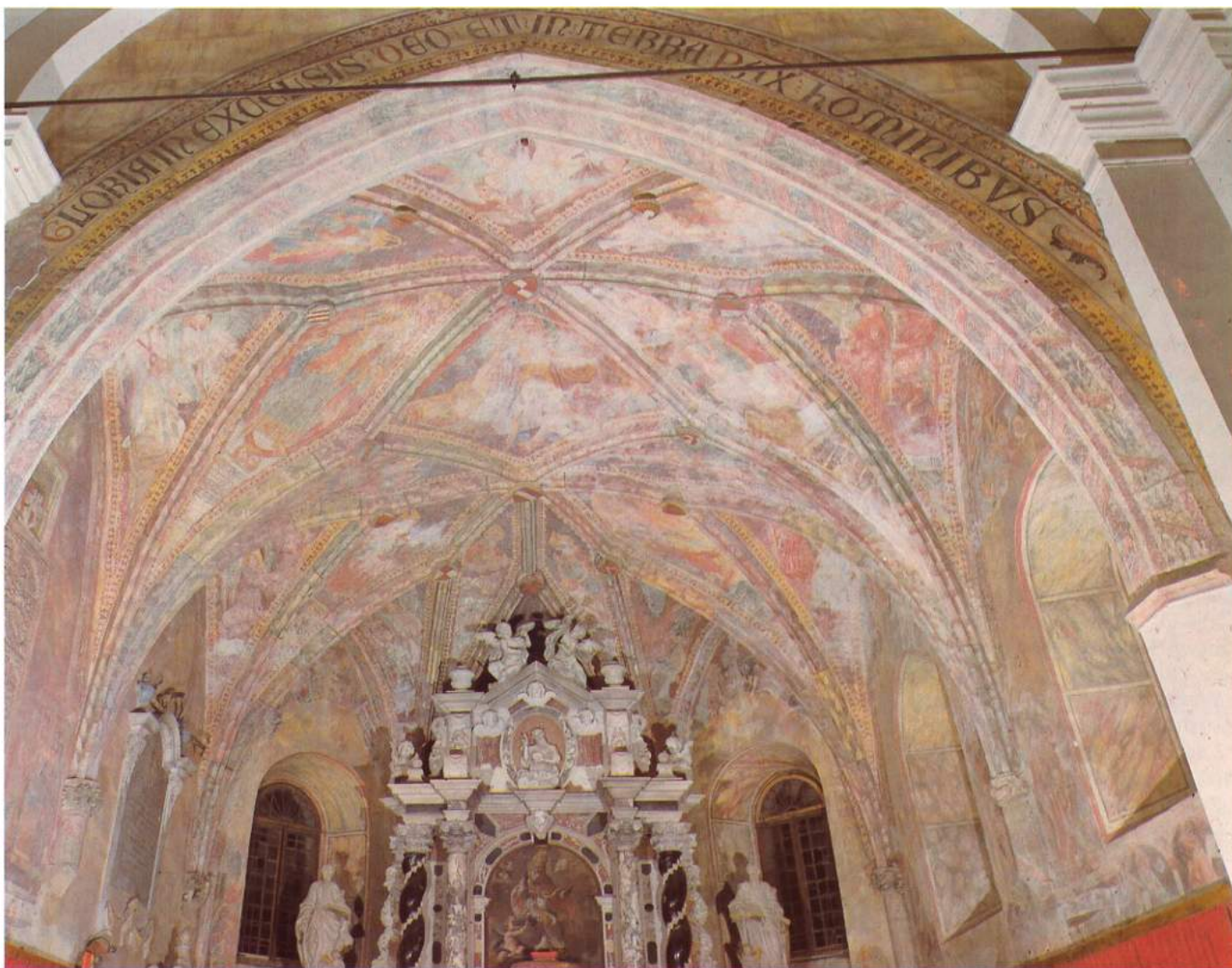
JURAJ PAVLOVIĆ, *Marin Pavlović*. Split, Galerija umjetnina

Marko Antun Pavlović bio je glavni majstor pri popravku kotorske katedrale nakon potresa. Počevši oko 1670, u razdoblju od deset godina temeljito je rekonstruirao pročelje sa zvonnicima koje je time dobilo barokni pečat; 1674. isplaćena mu je izrada velike rozete sred pročelja. God. 1687. popravljja portal i radi jedan stup s kapitelom za korčulansku katedralu; 1693. radi na crkvi Sv. Lovre u Šibeniku a iste godine podiže novo pročelje crkve u Betini u suradnji s kamenarom Markom Vidovićem.

Nikola Pavlović spominje se oko 1670. pri popravku kotorske katedrale zajedno s Markom Antunom Pavlovićem, Franjom i Ivanom Karličem. God. 1677. sudjelovao u prvoj fazi gradnje crkve Sv. Lovre u Šibeniku (pročelje s rozetom). God. 1718. popravljao kip Sv. Petra, djelo Bonina da

PAZ, freska u crkvi Sv. Vida

PAZIN, freske u svetištu župne crkve Sv. Nikole

Milana, na portalu katedrale u Korčuli. — Jerolim Pavlović je 1740–59. radio na franjevačkoj crkvi na otoku Badiji.

LIT.: C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939, str. 71. — Isti, Pri kraju razgovora o dubrovačkoj Divoni, Prilozi – Dalmacija, 1959. — Isti, Stilska zakašnjenja na stolnoj crkvi u Kotoru, ibid., 1966, str. 237. — Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok. — C. Fisković, Župna crkva u Blatu na Korčuli, Radovi IPU, 1992, 16.

PAVLOVIĆ-LUČIĆ, Ivan Josip, arheolog i epigrafičar (Makarska, 15. III. 1755 – 1818). Studirao bogosloviju u Padovi, gdje je i doktorirao. Objavio je na lat. jeziku nekoliko arheol. i epigrafskih radova. Opisao ant. natpise skupljene ponajviše na području Narone, te epigrafičku građu iz zbirke I. L. Garanina. U rukopisu je ostala rasprava *Novissima palaeographica numismatica mythologica atque...i Epistola ad Coletium*, opširno arheol. izvješće upućeno znamenitom isusovačkom povjesničaru J. Coletiju. Bio je član pariške Académie des Inscriptions.

BIBL.: *De supplicio aedificiorum sub Diocletiano imperatore*, 2. izdanje – Venezia 1796; *Marmora Macarensia*, 2. izdanje – Dubrovnik 1810; *Marmora Tragurensia*, Dubrovnik 1811; *Romanorum antiquitatum analecta quaedam*, Zadar 1813.

LIT.: Š. Ljubić, Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia, Vienna 1856. — F. Bulić, Razvoj arheoloških istraživanja i nauka u Dalmaciji kroz zadnji milenij, Prilog VJAH, 1924, str. 16.

PAZ, ruševine srednjovj. grada Waltersteinovih i naselje u sr. Istri, SI od Pazina. U barokiziranoj župnoj crkvi nalazi se kasnogotička kamena kustodija iz 1496. Jednobrodna crkva Sv. Vida na groblju imala je izvorno dvije upisane apside; u crkvi su fragmentarno očuvane freske majstora Alberta iz 1461, nastale pod utjecajem mlet. gotike. ilustracija na str. 39

LIT.: C. de Franceschi, I castelli di Val d' Arsa, Atti e memorie SIASP, 1899, 1–2. — B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. — V. Ekl, Gotičko kiparstvo u Istri, Zagreb 1982. B. F.

PAZIN, grad u sr. Istri. Feudalno središte pazinske knežije koja se razvila iz posjeda goričkih knezova i proširila središnjom Istrinom; od 1374. pod Habsburzima. — Na litici iznad ponora Fojba sagrađen je Kaštel s trakovima oko unutrašnjega dvorišta. Prvi se put spominje 983. U prizemlju

su vidljivi dijelovi romaničke konstrukcije; pregrađivan u XV. st. (kvadratna kula), a sadašnji izgled uglavnom dobiva 1537–40. kada tadašnji gospodari Mosconi zidaju snažno sjev. i ist. krilo (voditelj gradnje bio je Martin iz Lugana). Kaštel je bio okružen opkopima, a u grad se ulazilo preko sistema pokretnih mostova i petora vrata (jarci i rampe nivelirani su dvadesetih godina XIX. st., kada se snižava i kvadratna kula). U predgrađu, neposredno pod Kaštelom, nalaze se na okupu najstarije plemićke kuće iz XV–XVII. st., dok su pučke kuće i kuće obrtnika izgrađene duž prilaznih putova u nekada također utvrđenu naselju. — Župna crkva Sv. Nikole spominje se 1266, a 1441. dobiva veliki kasnogotički poligonalni prezbiterij presvođen zvjezdastim svodom. Na zidovima i svodu svetišta izveo je oko 1470. nepoznati slikar iz kruga Jakoba Suntera (Leonarda iz Brixena) zidne slike velikih likovnih kvaliteta. Na svodu je ciklus *Stvaranje svijeta* i borba anđela, a u središnjem polju lik Sv. Mihovila; velika slika *Raspeća* skrivena je baroknim oltarom. Za neke su kompozicije na zidovima upotrijebljeni kao predložak otisci izdanja »Biblije pauperum« iz XV. st. Crkva je proširivana kapelama od 1659, a barokizacija i proširenje završeni su 1764. U zidove crkve ugrađena su dva reljefna epitafa obitelji Moscon (sred. XVI. st.); vrijedan je rad sjevernjačke renesanse i ukrašena kamena kustodija (1541). Crkva je opremljena vrsnim mramornim oltarima: oltar Sv. Nikole pripisuje se P. Lazzariniju, oltar Ružarice A. Michelazziju. Sakristijski ormar s figuralnom intarzijom potječe iz XVIII. st. Orgulje su rad Gaetana Callida (Venecija, 1780). Od crkv. srebrnih predmeta ističu se gotička pokaznica i renesansni ophodni križ. — Franjevačka crkva ima kasnogotičko svetište iz 1481; produžena je 1729; zvonik je podignut 1730 (graditelj Sebastijan Prapotnik). Ist. krilo samostana građeno je 1713–17. Glavni oltar u crkvi djelo je D. Cavalierija 1726. Vrstan je barokni rad rezbareni kip Bezgrešnog začeca (XVIII. st.). — Etnografski muzej Istre, smješten u Kaštelu, osnovan je 1955. Osim etnografske zbirke izložena su zvona iz istarskih crkava XIV–XX. st.